

LA PATRIA CATALANA.

SETMANARI DE LITERATURA, CIENCIAS, ARTS E INTERESSOS LOCALS.

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.

VALLS: trimestre. . rals 9.
Fora » . . » 9 y 1/2.
Un número sol. . . » 1.

ADVERTENCIA.

No 's publicará cap escrit sense la firma del autor com tampoch se retornarán los originals que no 's inserten.

PUNTS DE SUBSCRIPCIÓ.

VALLS: Administració carrer de San Olaguer, 11.
Barcelona: Teixidó y Parera, Pi, 6.
Los demás punts remetent l'import de la subscripció en sellos de correu

ANY II.

VALLS 29 MAIG DE 1881.

NÚM. 17.

CRÓNICA.

Lo passat Dijous se celebrá la professó del Jubileu. Apesar dels núvols de pols que l'aire alsava, l'acte se vejé concorregut com tots los consemblants que se celebran en esta Vila.

Ja no hi son á temps á replantar los arbres que faltan en la plassa del Portal Nou. Aixó no vol dir que los estigan replantant, sino que no habentho fet á horas d'are s'haurá d'esperar lo ivern vinent.

Esta setmana se han repartit las papeletas pera lo cobro de árbitres municipals sobre aberturas y canaleras dels edificis. Als contribuyents se 'ls hi escura la butxaca, qu'es un gust, en cambi no se 'ls ofereix las comoditats urbanas que sembla haurian de tindre si han d'estar ab proporció á lo que pagan.

Encara no se sab res del estat en que 's troba lo expedient de la secció de carretera de Alcover á Valls en lo que respecte á expropiació, y la lley comensa á compendrer qu'en materia de temps no serveix, puig

en las oficinas com á bons castellans deixan la feyna per l'ensandemá.

Lo Diumenge próxim passat, invitats galantment per lo llorejat poeta En Jaume Ramon Vidáles, tinguerem lo plaher de visitar la vila de Sarreal.

Serian com las cinch del matí quant una part de la Redacció sortí en una tartana prenent la vía de Montblanch, per estar lo camí de Cabra en un estat intransitable pera carruatjes, mentres que l'altre meytat passá pe 'l dret.

A las set y mitja la primera ja 's trobava en Montblanch. Després de visitar l'Esglesia de Santa Maria la Major y altres antigüetats de la moruna Vila, sortirem per la carretera de Tárrega fins al esser al Hostal Caigut, ahont trencarem á la dreta, que es lo camí que condueix á Pira. Gaire bé al arribar á las portas del poble, un ruixat nos feu sotaplujarse en la primera casa que trobarem. Prompte emprenguerem lo camí de Sarreal, passant per devant de Ollés, poblet que ocupa una bonica posició topográfica. En est poble nos cridá l'atenció una gran entena guarnida de flors y plantada al bell mitj de la plassa. costum que té lo jovent d'aquell lloch de posarla cad'any en lo primer dia de Maig y tráurerla al finirse 'l

mes, celebrant l'acte ab un ball y brená al peu de la mateixa.

Arribats á la vila de Sarreal, que serian com las dotse y quart, nos allotjarem en casa del amich Ramon qui nos obsequiá d'un modo espléndit.

Per la tarde tinguerem lloch de visitar tot lo bó que guarda l'histórica Vila, que, si á últims de la primera guerra civil fou casi tota destruïda, n'obstant, avuy está la major part reedificada, veyentse l'esperit de sos habitants en posarse á l'altura d'altres poblacions de mes válua.

Per la nit forem obsequiats ab una funció teatral, y la vritat, nos admirá veurer la bona armonía que regna entre ells; allí no existeixen classes ni categories, puig tots van de comú acort y al costat de la senyora del Metje si asseu la filla d'un jornalero. Las funcions dramáticas son executadas per aficionats de la mateixa població, y mes de quatre teatres de capital envejarian lo nombrós cós d'actrius de que poden disposar, puig son dotse ó catorse las noyas y casadas que desempenyan papers importants. Acabada la funció teatral comensá lo ball en la sala d'espera, y serian las duas de la matinada quant nos retirarem á dormir.

Al dia següent forem obsequiats ab un excel·lent dinar en lo bosquet de llorers que hi há al costat de l'hermita de Sant Cosme y Sant Damiá.

Ants de marxar tinguerem lo gust de contemplar lo magnífich pont de pedra que ha construït lo vallense En Miquel Queralt, que la veritat sia dita, es la mellor obra en sa naturalesa que compta la provincia de Tarragona.

Vist lo poch espay de que podem disposar en aquesta secció, nos veyem privats de ser mes extensius, però si que no 'ns cansarém de donar las mes expressivas gracias tant al Sr. Ramon com á las demás personas de la Vila y en particular á las senyoras y senyoretas que tant s'esmeraren en sortir aïrosas en los respectius papers que representaren en las pessas «Lo Mercat de Calaf» y «La sala de rebre».

RELIGIOSA.

Avuy en la parroquial Esglesia de Sant Joan Batista l'arxi-comfraria de las Fillas de la Inmaculada Concepció de Maria farán la solemne conclusió del Mes de Maig.

A las 8 del matí Comunió general ab plática preparatoria. A las sis de la tarde Trisagi Mariá cantat á veus y acompanyament de orga; després se farà l'oferiment de la flor per totas las noyas que l'han ofert durant lo mes; sermó á cárrech del Sr. Arxipreste de la mateixa parroquia, acabant ab una hermosa despedida á la Verge.

Lo Mes de Maria continuarà dilluns y dimars á las 7 y mitja.

...

En l'Esglesia de Caputxins se farà la solemne conclusió del Mes de Maig. A las 8 del matí ofici solemne. A las 5 y mitja de la tarde se cantarà lo Trisagi Mariá, seguirán los exercicis de la novena de la Cort de Maria, acabant ab lo sermó que dirá lo Reverent Anton Vilalte.

VETLLADA

DEL CENTRO DE LECTURA.

Si may me he trobat atrapat al agafar la ploma per escriure la ressenya de una agradable festa, es avuy que 'm toca fer la de la vetllada de carácter familiar celebrada lo dimecres passat en commemoració del segont centenari de la mort de En Pere Calderon de la Barca. Y no 'm trobo cortat porque no la esperés tan bona tractantse de una Societat com lo *Centro de Lectura*, sino porque molts dels senyors que prengueren part activa en lo acte, son personals amichs meus y si faig lo merescut elogi dirán que l'amistat me cega, y si no 'l faig dirán ab mes rahó que soch injust.

Fora la por y suposantme per un moment deslligat dels llassos de amistat, vestint la toga de ver cronista, vaig á complir ab mon difícil dever. ¿Qui será qui 'm podrà desmentir que desde 'l primer al últim se portáren perfectament be? Lo Sr. Alcalde obrint ab unas ben estudiadas frases la vet-

llada, lo President Sr. Cartañá llegint un discurs breu pero ben combinat, los Senyors Roig, Homs, Oller (Eusebi), Herme-negildo y Francisco Roca llegint inéditas y aplaudidas poesias, lo nostre director Senyor R. Roca Sans ab sas poesias de diversos géneros y lo nostre benvolgut amich En Jaume Ramon Vidáles ab sas fábulas tan ben trobadas entretingueren agradablement al auditori que 'ls escoltá ab la mateixa atenció que als Srs. Molet, Roset, F. Farrés y discurs de gracias del Secretari de la Societat Sr. Francisco Torner, los quals feren los honors á la prosa en la florida llengua castellana.

¿Y que podré dir del pianista S. Fornells que galant en extrem prengué part en la vetllada fentnos sentir tres marxas la de Mayerbeer á Schiller, la nupcial de Mendelssohn y la fúnebre de Chopin tan diferentas en esperit com magistralment interpretadas per aquella ánima musical? Jo no tiach paraulas per la música. La sento y 'm sembla ploguda del cel quan té l' animació y sentimentalisme que l' hi sab donar lo Sr. Fornells ¡Ah senyor Fornells! Vosté no s' en adonava que los que escoltabam perdiam lo mon de vista volant darrera 'ls vols de la fantasía que vosté tan bé interpretaba. Jo 'l felicito coralment y dispensim aquest desahogo.

Dech enaltir l' idea que dominá al Sr. Pujol recitant una de las poesias may prou ben sentidas, de son conciudadá En Martí y Folguera, titulada *A la mes bella parla*. Lo Sr. Pujol es entussiasta catalanista y recullí voluntaris aplausos.

La orquesta dirigida per lo Sr. Garriga tocá ab molt ajust, entonació y llimpiesa la sinfonía de J. Escalas titulada *La Delicia*. Y lo coro de la Societat cantá ab una armonia que revela lo que pot arribar á ser quant tingan mes práctica los coristas, la aplaudida pessa *Lo bon matí* del immortal Clavé.

Donada idea de lo que fou la vetllada resta dir que 's vejé sumament concorreguda, especialment per las senyoretas á las quals la Junta de obsequis regalá pomets de flors

naturals al acompanyarlas al sitis per ellas destinats. La colocació del entarimat y adornos que hi havia en lo lloch hont se colocá lo busto de Calderon, si bé que senzilla era de bon gust, y la colocació de las cadiras fou per lo ben acertada objecte de atenció de tot hom,

Llástima que aquell saló no tinga mellors condicions acústicas y los lectors tingan d' esforsar tan la veu pera ferse sentir.

En suma, la vetllada fou digne de una capital de primer ordre. Apesar d' esser llarga, cosa que segons he averiguat se feu de intent pera demostrar que dintre aquella Societat hi ha elements de sobras per festas d' aquesta naturalesa, no cansá á ningú, al contrari la concurrencia passá lo temps sens adonarsen,

Al sortir, una senyoreta preguntaba á sa mare ¿Que sab quant en farán un altre? Deixém la resposta pera los socis del digne *Centro de Lectura* y 'ls enviem un aplauso per lo bé que ho han fet y per la iniciativa á la Junta Directiva á que deguerem lo pla-her de passar una vetllada verdaderament agradable.

EXCURSIÓ PARTICULAR

Á VALLS, SANTAS CREUS, POBLET Y TARRAGONA,

los dias 3, 4, 5 y 6 de Febrer de 1881.

L' endemá dia 4, sortiren á dos quarts de nou del matí envers Santas Creus, en la tartana que ab molta galantería oferí la familia Roca Sans. La carretera es bona fins al pont de Vilarodona, en que 's deixa pera agafar un camí dolent del tot, y ab constant perill de cáurer al Gayá. Al esser frente á Vilarodona comensá á ploure fortament y com hi hagués perill ab la tartana, continuaren lo camí á peu fins á Santas Creus ahont arrivarem á dos quarts de dotze completament mullats.

Son tants los excursionistas que han descrit aquest lloch que res de nou dehuen dir. L' actual Rector mossen Joan Magraner,

soci delegat, los rebé ab molta amabilitat y oferí son apoyo pera las gestions encaminadas á obtenir del Goberna alguna quantitat destinada á salvar de la ruina al citat monastir.

Passaren á la iglesia, ahont contemplaren sas preciositats artísticas. Sens duple lo arquitecte realisá lo que 's proposava, aixó es aixecar un monument que al home li parlés de Deu. En la nau central, en dos templets que miran al presbiteri, hi ha dos magnífichs sepulcres, reposant en lo de la dreta lo rey en Jaume II y sa esposa D.ª Blanca de Nápoli. En lo de la esquerra D. Pere III, y l'almirall lo gran Roger de Lauria, essent notable lo vas del sepulcre de D. Pere per tenir la forma d'una banyera mora, de un bonich marbre, suposant la tradició que tal fou. Notable es la gran sala dormitori dels novicis ahont se puja desde la nau central en lo crehuer per una ampla escala, y al fons te una altre sala ahont hi havia la biblioteca, ab un bonich enteixinat en lo sostre. Lo claustre es gran, esbelt y bonich. Se compon de 30 ojivas. Sas galerías están rublertas de sepulturas de preclars barons de la noblesa catalana, com los Cervera, Moncada, Puigvert, Queralt, Pinós, Castelló, Salvá y Claramunt. Severa es també la sala Capitular, á la que s'entra desde 'l claustre, ahont hi ha diversas sepulturas de abats, y es de notar també un templet que hi ha en lo centre ab un abundant surtidor.

De aquí passaren al claustre primitiu, de gust bizantí casi arruinat del tot. Las galerías donan ingrés al seller y cups y al gran refetó.

Passaren luego á veure lo palau dels Reys d'Aragó. Lo primer que 's nota es un petit claustre ó porxo de tres arcadas góticas de delicats travalls. Al primer s'hi puja per una bonica escala sostinguda per un arch de molt poch punt. Los sostres eran de un rich enteixinat y las portas de las cambras de un gust delicat. Hi ha las estancias de D. Pere III, de D.ª Blanca y de D. Jaume II.

En fi, Santas Creus es la millor obra artística y piadosa que aixecaren los Comtes barcelonesos en la época de la reconquista, y sos abats mitrats tenían molts y crescudas rendas en alguns llochs y vilas, ab jurisdicció senyorial. Lo temple y sagristía tancaban richs ornaments, tresors y joyas, donatius que algun dia feren los monarcas y magnats.

Al segon dia, sortiren de Santas Creus á dos quarts de vuyt, arrivant á Valls á las deu. Sens perdre temps continuaren lo camí en vers La Plana, ahont prengueren lo ferro-carril, que 'ls portá á La Espluga arrivanthi á un quart de una.

Res poden dir de Poblet, que no hagin dit molts que ja 'ls han precedit en la visita d'aquest lloch. Ademés fou tant curt lo temps que permanesqueren en éll que sobre lo terreno poch datos pogueren recullir. Sapiguda de tots es la historia y descripció d'aquest monastir aixís com las bellesas arquitectónicas que encara li quedan apesar de son estat de ruina, y també de las alhajas y tresors que contava.

Alli es de admirar tot, l'iglesia, los dos claustres, la Sala capitular, la sala de biblioteca, lo refetó, la sala de novicis, l'arxiu y finalment lo hermós palau del Rey D. Martí.

Avuy, la major part d'ell son ruinas. Quelcom s'ha fet pera la conservació de lo que queda de Poblet, pero es poch per lo que allí 's necessita.

Aprés d'haver dinat en lo hostal de Joan Miró de la Espluga, retornaren á Tarragona ahont arrivaren á un quart de vuyt y no habent pogut enllassar ab lo tren que surt á las 5 per Barcelona, per lo considerable retrás que portava lo tren de Lleyda, se quedaren á Tarragona, exceptuant lo Senyor Toruella que continuá fins á Barcelona.

De Tarragona dihuen lo que de Valls. Se 'ls obsequiá molt tant en casa del distingit metje D. Joseph M.ª Pamies, com en la del avuy consoci delegat nostre D. Pere Martí Ferrer. Visitaren la fábrica del gas, ahont se han recullit algunas antigüetats de la época romana, en las excavacions que s'están fent pera un nou gasómetro. Vejeren las murallas ciclópeas, ab las dos portas del mateix nom, lo castell de Pilat, la torre del Arquebisbe, lo palau d'August y per fi passaren á la Seu. Tothom coneix lo que es y lo que val aquesta catedral, mescla de varias épocas y gustos arquitectónichs y de que ab gust farian una petita descripció, si no fos pera no allargar mes aquesta ressenya.

Ab lo tren que de Tarragona surt á las 6 partiren y sens novetat, á las 10 arrivaren á Barcelona.

UAB

Biblioteca de Comunicació

(L' Excursionista.)